

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DERGİSİ

DİNİ, AHLAKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLIK DERGİ

4. Cilt

Aralık

12. Sayı

İÇİNDEKİLER

ORUÇ HAKKINDA AHKÂM-I KUR'ÂNİYYE	195
<i>Mehmet VEHBİ</i>	
ORUÇ	198
<i>A. Hamdi KASABOĞLU</i>	
ORUÇ İLE İLGİLİ BÂZİ HADİSLER VE AÇIKLAMALARI . . .	200
<i>Ahmet SERDAROĞLU</i>	
RAMAZAN ORUCU	203
<i>Yazan: Prof. Abdurrahman TÂC</i> <i>Çeviren: Dr. A. Arslan AYDIN</i>	
KADİR GECESİ HAKKINDA	208
<i>Kemal Edîb KÜRKCÜOĞLU</i>	
FIKHİ MESELELER	211
<i>Ahmet SERDAROĞLU</i>	
ZEKÂTIN ÖNEMİ	215
<i>M. Şevki ÖZMEN</i>	
KELİMELERİN DİLİ İLE RAMAZAN	217
<i>Osman KESKİOĞLU</i>	
MUKABELE NEDİR?	221
<i>M. Şevki ÖZMEN</i>	
RAMAZAN FIKRA VE SOHBETLERİ: (YENİ İFTARLAR - RAMAZAN VE TİRYAKİLER)	222
<i>Ahmet YÜZENDAĞ</i>	
KÂMİL İNSAN OLALIM VE KARDEŞÇE YAŞAYALIM	225
<i>Mehmet ORUÇ</i>	
ZEKÂT İÇTİMÂİ SİGORTADIR	228
<i>Rahmi ÖZER</i>	
CÂMİLER VE EĞİTİM	231
<i>Dr. Lutfi DOĞAN</i>	
HAVA KURUMUNA VE HAYIR MÜESSESELERİNE YARDIM	234
HUTBE - ORUCUN MADDİ VE MÂNEVİ FAYDALARI	235
<i>Sakib YIILDIZ</i>	
MÜŞAVERE KURULU KARARLARI	237
HABERLER	239

ORUÇ İLE İLGİLİ BAZI HADİSLER VE AÇIKLAMALARI

Ahmet SERDAROĞLU

İlâhî emirlerdeki gaye, zulm ve hodkâmlığı önlemekle insan vicdanını temizlemek ve insanı olgunlaştırmaktır. Bu faydayı en güzel bir şekilde sağlayan ibadetlerden biri de oruçtur. Çünkü oruçta, insan iradesini Allah iradesine tabi kılmak vardır. Zaten olgunluk da tamamen Allah'a teslimiyettir. Orucun rûhu ve özü Allâh'ın emirlerini yerine getirmek ve rızasını kazanmak için bedenî zevklerden çekinmek, bütün âzaları ile kimseye eziyet etmemek ve hattâ gönlünden dahi bu gibi kötü düşünceleri söküp atmaktır. Bu şekilde tutulan oruçtan elde edilen ilk fayda, geçmiş günâhların bağışlanmasıdır. Nitekim bir hadiste :

« مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ مِنْ ذَنْبِهِ مَا تَقَدَّمَ . . »

“Orucun farziyyetine inanarak ve alacağı mükâfatı düşünerek Ramazan Orucu’nu tutan kimsenin geçmiş günâhları yarlıganır.” buyurulmuştur. (Buhârî, Oruç bahsi). Zâten Allâhu Teâlâ'nın bizleri yaratması ta'zîb için değil ebedî saâdetlere ulaştırmak içindir. Beşeriyet icabı bazı ufak tefek hatalarımızı bağışlamak için, hafta içinde bazı günler ve sene içinde de bazı aylar af için tahsîs edilmiş gibidir. Senenin 11 ayında işlenen ufak tefek hataları bu mübârek ayda Allâhu Teâlâ siler süpürür ve yok eder. Bu büyük şeref ve orucun bu aya tahsis edilmesinin belli başlı sebebi, insanlığın hidayet kaynağı ve saâdet güneşi olan Kur'ân-ı Azîm'in bu ayda ve özellikle Kadir Gecesi'nde inmeğe başlamasıdır. Bu sebebdendir ki Kadir Gecesi de bin aydan hayırlı olmuştur. Yine bundandır ki, bu mübarek ayda ilâhî rahmet deryaları coşup taşar, az iyiliklere bol mükâfatlar verilir; Allâhu Teâlâ'nın rahmet ve mağfiret nûru bütün tevhid âlemini aydınlatır. O halde bu afv-ı umûmîden faydalanmak için fırsatı ganîmet bilerek kendimize çekidüzen vermeli ve bu mübârek ayın bereketinden faydalanmalıyız. Bunun için de önce yönümüzü mâziye çevirip geçmiş onbir ayın muhâsebesini yapmalı ve günâhlarımızdan tevbe ederek tertemiz bir vaziyette bu aya girmeliyiz. Sonra da hiç olmazsa bu mübârek ayda insanlığın yalnız iyilik taraflarını yaşatmalıyız. Bir hadiste Resûl-i Ekrem

« الصَّيَامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرُفُثُ وَلَا يَجْهَلُ . وَإِنْ أَمْرٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّيَامِ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا »

“Oruç, (beşerî ihtiraslardan insanı koruyan) bir kalkandır. Oruçlu kötü söz söylemez ve câhilâne hareketlerde bulunmaz; şâyet birisi kendisine çatar ve kötü söz söylemeğe kalkışırsa, iki defa, “Ben oruçluyum” desin. Rûhum yed-i kudretinde olan Allâh’a yemîn ederim ki, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzel ve temizdir. (Allâhu Teâlâ buyurur ki:) Oruçlu, benim için yemesini, içmesini ve cinsî arzusunu bırakmıştır. Oruç doğrudan benim rızâm için yapılmış bir ibâdetdir, onun (bol bol) mükâfâtını ben veririm. Halbuki diğer ibâdetlere on misli mükâfât verilmektedir.” buyurmuştur. (Buhârî Oruc bahsi).

Demek ki yalnız aç kalmak oruçtan beklenen faydayı sağlamaz. Aslında oruç, insana mubah olan yemek, içmek gibi şeylerden çekinmekle beraber yasak olan şeylere de hiç yaklaşmamak demektir. Nitekim diğer bir hadiste :

« مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِنَبِيِّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ »

“Kim ki yalan söylemeği ve yalan ile ameli bırakmazsa Allâhu Teâlâ onun yemesini ve içmesini bırakmasına hiç kıymet vermez” buyurulmuştur (Buhârî, Oruç bahsi).

Her ne kadar Süfyân-ı Sevrî ve Ebu'l-Leys gibi zatlardan başkaları gıybet ve benzeri kötü söz ve işlerin orucu bozmıyacağını ve insan tahammülü göz önünde bulundurularak yalnız yemek, içmek ve temas ile orucun bozulabileceğini kabûl etmişlerse de tam mânasiyle oruç, her türlü yasaklardan sakınmakta olduğunda ittifak etmişlerdir. İlâhî hitâbın mahlûkata yöneldiği bu mübarek ayda müslümanlara yakışan, özel bir durum alarak tamamiyle Allâh’a bağlanmaktır. Zâten oruç Allah ile kul arasında gizli bir bağın ifâdesi olduğu için (الصَّوْمُ لِي) “Oruç bana mahsus bir ibadettir” buyurulmuştur.

Her ibadetin mükâfâtını yine O verdiği halde (وَ أَنَا أَجْزَى بِهِ) “Orucun mükâfâtını ben veririm” buyurulmasında da bir çok hikmetler vardır :

1 — Her ibadetin mükâfâtı, kulun emeği nisbetinde ödenirken, orucun mükâfâtı Ülûhiyyet vasfı ile mütenasip bir surette ödeneceği içindir.

2 — Her tâatın mükâfâtı Cennet, orucun ise Allâh’a mülâkat olması bakımındandır. Zâten oruçluların özel kapıdan Cennet’e girmeleri bunun bir ifâdesi olduğu gibi,

« لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا تَزَّيَّنَ بِهِ فَرِحَ بِصَوْمِهِ »

“Oruçlunun kendisiyle neşelendiği iki sevinci vardır: Bunlardan biri, (gündüzdeki açlık ve susuzluğunu gidereceği ve duâlarının kabûl olacağı) iftar saati, diğeri de, orucunun mükâfâtı ile Rabbına kavuştuğu andaki sevincidir.” hadîsi ifâde etmektedir.

3 — Allâhu Teâlâ'nın en sevdiği ibadet olduğu için böyle buyurmuştur. Çünkü oruç, bir yandan ibâdet ve öte yandan vücûde sıhhat olduğu gibi insanın rûhunu olgunlaştırır, nefsini terbiye eder, hayvânî arzuları azaltır, insânî duyguları yükseltir, vicdanı temizler, gönüllere şefkat duygusunu aşılır. Hülâsa, insanın ruh ve ahlâkı üzerinde büyük tesîri olur ve insanı huzur ve saâdete ulaştırır.

4 — Allâhu Teâlâ'nın böyle buyurması teşrîf içindir. Çünkü insan oruç sâyesinde maddî hayâta galebe çalar ve Allah yoluna girdiği için gerekli faziletleri elde eder ve kendisine lâhût âleminden ilâhî nurlar tecellî eder.

5 — Diğeri bir hikmeti de yememek, içmemek ve cinsî münâsebette bulunmamak gibi bütün zevklerden feragat, tam anlamıyla Allâh'a bağlılık olduğundan, bu sâyede insan, olgunluğun şâhikalarına ulaşır, beşerî olmaktan ziyâde melekî bir hal alır. Hattâ bu vasıflar ilâhî birer haslet olduğundan bu sâyede melekleri de geçer. İşte bu sebeblerledir ki, “Oruç bana mahsus bir ibadettir ve orucun mükâfâtını ben veririm” buyurulmuştur.

Görülüyor ki oruç, bir şekilden ibâret değil, asıl oruç, beden, kalb ve ruh ile Allâh'a yönelerek tutulan oruçtur. Bu şekilde tutulan oruç, Allah ile kul arasında olduğu gibi, ferd ile cemiyet arasında da en güzel bağı sağlar. Çünkü oruçlu, günün 24 saatinde Allah huzûrunda sayılır. Bu durumdaki insandan elbette kimseye zarar gelmez, belki bu insan cemiyet için en yararlı bir ferd olur. Bu gibi oruçlar insanı sabır ve tahammüle alıştıırır, nîmetin kadrini bildirir, muhtaçlara karşı şefkat ve merhamet hislerini uyandırır. Bütün bu faydaları içine alan orucun teşrîindeki hikmeti, Kur'ân-ı Kerîm “Umulur ki oruç sâyesinde takvâ mertebesine ulaşırsınız” âyet-i celîlesi ile beyan buyurmuştur.

O halde bizler de aynı şekilde oruç tutmağa gayret edelim ki bu mer-tebeye ulaşmış olalım.